

Osmanlı Kültür Tarihi

İZLENCE / GÜZ 2023-2024

İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü

Güz 2023-24

Ders Saatleri: **Çarşamba, 14:00-17:00- @C220**

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Yılmaz Akbulut

Eposta: myakbulut@29mayis.edu.tr

Görüşme için mail atınız!

Ders Tanımı

Kültür Tarihi bağımsız bir araştırma sahası olarak 19. Yüzyılda ortaya çıkmış olmasına rağmen özellikle 1960'lerden sonra tarihçiler arasında popülerlik kazanmış, kültürel dönüş olarak adlandırılan bir tarih-yazımsal evre ile beraber, tarihçilerin öncelikli sahalarından biri haline gelmiştir. Kültürün tanımı kadar kültür tarihinin tanımı da bir hayli zordur, fakat tarihçilerin tatbikatında kültür tarihinin nasıl bir çerçevede işlediğini anlamak mümkün olur. Osmanlı Devleti döneminde kültür hayatının ana hatları ve kaynakları bu derste tanıtılacaktır. Yüksek kültür kadar, alt kültürlerle ve sürekli değişen kültürel algılara, yüksek kültürle alt kültürlerin kesişim noktalarına değinilecektir. Ders yapısı itibariyle kronolojik temelli tasarlanmamıştır, seçilmiş kültürel temalar bir takım ikincil ve kaynak okumalarla desteklenmiştir.

Dersin Ölçme-Değerlendirmesi ve Gereklilikleri

- **A. Değerlendirme Yazıları** (30 puan): Ders boyunca belirtilen haftalarda 4 adet 400 kelimelik yazılar yazılacaktır. Ödevler belirtilen tarihlerde teslim edilecek, metinler bilgisayarla yazılacaktır. Geç teslim kabul edilmeyecektir.
- **B. Arasınav** (30 puan): İki klasik sınav sorusu ve 10 adet boşluk doldurma/test sorusu olacaktır.
- **C. Sözlü Kitap/Kaynak Tanıtımı** (10 puan): Her öğrenci, dersin üçüncü haftasına kadar sunmak için bir kitap belirler. Belirlenen kitap hakkında her öğrenci sözlü olarak 10-15 dakikalık bir sunum yapacaktır. Seçilen eserler, izlencedeki haftalık konulardan herhangi biriyle alakalı olacaktır. 16-19. yüzyıllardan bir seyahatname, aynı döneme ait yayınlanmış bir kaynak seçmek ve bunu kültür tarihinin belli bir başlığı altında değerlendirmek beklenir. Sunum programı 4. hafta itibariyle başlar ve ders katılımcılarının sayısına göre ilk üç hafta içinde belirlenir. Belirlenen takvim dahilinde yapılamayan sunumlar iptal edilir.
- **D. Final Sınavı** (40 puan): Üç klasik sınav sorusu sorulacaktır.

***Bütünleme Sınavına sadece rapor getiren öğrenciler girebilir.

Ders Politikaları**İntihal:**

Bir kişinin ödevlerinde ve ders için hazırlanan herhangi bir çalışmasında başka kişilerin ifade, buluş veya düşüncelerini kaynak göstermeksizin kendisine aitmiş gibi kullanması intihaldir. İntihal bir tür sahtekârlık ve hırsızlıktır.

Alıntı ifadeler ve fikirler için kaynak göstermemek ya da ödünç alınan ifadeleri tırnak içinde yazmamak ve kaynak göstermemek intihal sayılır. İntihal bilinçli olarak veya kaza eseri oluşabilir. Öğrenciler teslim ettikleri yazı ve sunumlarında intihal yapmadıklarını beyan eder. Aksi durumlar ortaya çıktığı takdir, öğrenci dersten kalacak ve Üniversite tarafından bu konuda disiplin soruşturması yapılacaktır.

Derse Katılım ve Yoklama:

Ders katılım zorunludur. %30'un üzerinde devamsızlık yapan öğrenciler- sınav ve ödev notlarına bakılmaksızın- dersten FF harf notu alacaklardır.

Yukarıdaki dört yükümlülükten birinden puan alınamadığı durumda diğerlerinden geçer not alınsa bile ders notu FF olarak girilecektir.

Dersin İşleyişi

İzlençe'de belirtilen haftalık derslerin bir ya da iki saatlik kısımları lektür ders olarak işlenecektir. Öğrencilerin bu esnada not almaları, sunulan görsel ve yazılı materyali haftalık okumaları ile mukayese etmeleri beklenir. Dersin geri kalan kısmında, öğrenci sunumları, kaynak/okuma tartışmaları, kaynak/okuma üzerine yazı çalışması yapılacaktır. Ders içi faaliyetler not değerlendirmesinde "A" maddesinde değerlendirilir.

***Okumalara erişmek için şu linkten talep gönderiniz. Dijital hali bulunmayan okumaları takip etmek ve ders öncesinde kütüphaneden bulmak ya da dersin hocasından talep etmek öğrencilerin sorumluluğundadır.

<https://shorturl.at/uJK67>

Osmanlı Kültür Tarihi

İZLENCE / GÜZ 2023-2024

HAFTALIK DERS İZLENESİ

<p>Hafta 1: Derse Giriş</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dersin Tanıtılması
<p>Hafta 2: Kültür Nedir? Kültür Tarihi Nedir?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Peter Burke, <i>Kültür Tarihi</i>, 2008, s. 7-26; 71-95. - Peter Burke, <i>Yeniçağ Başında Avrupa Halk Kültürü</i>, s. 17-36. - Suraiya Faroqi, <i>Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam</i>, s. 1-25.
<p>Hafta 3: Osmanlı: Kimlik ve Kültür</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cemal Kafadar, <i>Kendine Ait Bir Roma</i>, s. 15-58. - Salih Özbaran, <i>Bir Osmanlı Kimliği</i>, s. 18-31. <p>Tartışma Okumaları:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Murat Belge, <i>Osmanlıda Kurumlar ve Kültür</i>, s. 20-21. - Feridun Emecen, <i>Erken Osmanlılar</i>, s. 23-32
<p>Hafta 4: Toplumsal Yapı: Devşirmeler, Göçebeler, Gayrimüslimler ve Osmanlı Sınıfları</p> <p>Zorunlu Okumalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Abdülkadir Özcan, “Kul” ve “Devşirme” <i>DİA</i>, c. 9, s. 254-7; ve c. 26, s. 348-50. - Suraiya Faroqi, <i>Osmanlılar, Kültürel Tarih</i>, s. 161-190. - Suraiya Faroqi, “Osmanlı Nüfusu”, <i>Türkiye Tarihi 1453-1603</i>, s. 437-490. <p>Tartışma Okuması/ Kaynak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Telhîsü'l-Beyân Fî Kavânîn-i Âl-i Osmân</i>, Bab, VII ve VIII. - Macit Kenanoğlu, “Osmanlı Devleti’nde Millet Sistemi”, s. 73-123.
<p>Hafta 5: Gündelik Hayat ve Osmanlı Kültürü</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Michel de Certeau, <i>Gündelik Hayatın Keşfi</i>, s. 43-61. - Suraiya Faroqi, <i>Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam</i>, s. 53-76. - Ahmed Refik, <i>Onunucu Asr-ı Hicride İstanbul Hayatı</i>, 4-6; 28-42; 68-76. - Ahmed Refik, <i>Onikinci Asr-ı Hicride İstanbul Hayatı</i>, 86, 174, 205, 171, 37, 6, 110, 131, - Nalan Turna, “Gündelik Yaşam Tarihi” ve Osmanlı Esnafı” <p>Tartışma Okuması/ Kaynak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Luigi Bassano, <i>Osmanlı İmparatorluğunda Gündelik Hayat</i>, s. 79-103. - John Covell, <i>Bir Papazın Osmanlı Günlüğü</i>, s. 100-137.
<p>Hafta 6: Osmanlı Mimarisi</p> <p>Zorunlu Okumalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gülru Necipoğlu, <i>Sinan Çağı</i>, 255-300. - Tülay Artan, <i>Sanat ve Mimarlık</i>, <i>Türkiye Tarihi 1603-1839</i>, s. 475-554. <p>Tartışma Okuması:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doğan Kuban, <i>Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler</i>, 1-30; 81-140. <p>Derste İnceleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oktay Aslanapa, <i>Osmanlı Devri Mimarisi</i>, 2004.
<p>Hafta 7: Osmanlı İstanbulu</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Metin And, <i>16. Yüzyılda İstanbul</i>, 2011, s. 23-92. - Robert Mantran, <i>17. YY’ın ikinci yarısında İstanbul</i>, s. 101-119 - <i>Her öğrenci 29 Mayıs Üniversitesi’ Osmanlı İstanbulu Sempozyum’u yayınlanmış 8 cildinden iki makaleyi seçip derste toplam 5 dakikalık bir sunum yapacaktır.</i> <p>Derste İnceleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ahmed Refik, <i>Onunucu Asr-ı Hicride İstanbul Hayatı</i>, 14-32; 58-67. - Ahmed Refik, <i>Onikinci Asr-ı Hicride İstanbul Hayatı</i>, 21, 30, 31, 33, 35, 66, 67, 77, 79, 80, 83, 85, 97, 105, 157, 158, 163, 169, 175, 185, 189, 217.

Osmanlı Kültür Tarihi

İZLENCE / GÜZ 2023-2024

<p>Tartışma Okuması:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Feridun Emecen, “İki İstanbul: Meş’um ve Mev’ud Arasında Bir Payitaht”, 1-22.
<p>Hafta 8: Arasınnav Haftası</p>
<p>Hafta 9: Osmanlı Klasik Dönem Yazılı Kültürünün Teşekkülü</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Selim S. Kuru, “Rumi Edebiyat: Bir Yazınsal Geleneğin Oluşumu, 1453-1603”, <i>Türkiye Tarihi 1453-1603</i>, s. 653-702. - Hatice Aynur, “Osmanlı Edebiyatı”, <i>Türkiye Tarihi 1603-1839</i>, s. 555-596. - Cornell Fleischer, “Mehdi Olarak Kanuni, Sultan Süleyman Döneminde İmparatorluk İmgisinin Oluşturulması”, <i>Saraydaki Kâhin</i>, s. 15-40. <p>Tartışma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mustafa Alı, <i>Ahlak-ı Alai</i> (Sadeleştirme Murat Demirkol), s. 409-484. <p>Derste İnceleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ahmed Bican, <i>Dürr-i Meknun</i>, (18 Bab öğrenciler arasında taksim edilecek)
<p>Hafta 10: Çelebiler Çağı: Çelebi Metinleri: Evliya, Kâtip ve Eremya Çelebi</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gottfried Hagen, <i>Bir Osmanlı Coğrafyacısı İş Başında</i>, s. 97-138. <p>Kaynak Okumaları:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yeliz Özay Diniz, <i>Evliya Çelebinin Acayip ve Garip Dünyası</i>, (7 Bölüm öğrenciler arasında taksim edilecek) - Evliya Çelebi <i>Seçmeler</i> - Katip Çelebi, “Fezleke” (haz. Z. Aycibin), s. 220-226. - Eremya Çelebi, <i>İstanbul Tarihi</i>, (8 Fasil öğrenciler arasında taksim edilecek)
<p>Hafta 11: 18. Yüzyıl ve Lale Devri</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Selim, Karahasanoğlu, “İstanbul’un Lale Devri mi? Tarih ve Tarih Yazımı”, <i>Masaldan Gerçeğe Lâle Devri</i>, haz. Mustafa Armağan, İstanbul: Timaş Yayınları 2014, s. 57-106. - Sinem Erdoğan-İşkorkutan, “1720 Şenliği’nde Yemek Üzerinden İfade Edilen Sosyal Hiyerarşileri Anlamak”, <i>Osmanlı Araştırmaları</i>, 50 (2017), s. 117-52. - Salzman, Ariel, “Lale Devri: Erken Modern Tüketici Kültüründe Birleşme ve İhtilaf (1550-1730), içinde ed. D. Quartert <i>Tüektim Araştırmaları ve Osmanlı İmparatorluğu Tarihi</i>, 2020, s. 107-137. <p>Derste İnceleme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Emir Mustafa, <i>18. Yüzyıl İstanbulu</i>, s. 47-53; 145-153; 353-63.
<p>Hafta 12: Gündelik Yaşam Kültürü ve Mahalle</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cem Behar, <i>Bir Mahallenin Doğumu ve Ölümü</i>, s. 23-43; 61-80. <p>Kaynak Okuması:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ali Aslan, “Sıdkı Mustafa’nın Günlüğü” s. 57-119. - S. Karahasanoğlu, <i>Kadı ve Günlüğü Sadreddinzade Telhisi Mustafa Efendi</i>, s. 29-180.
<p>Hafta 13: Entelektüel Hayatın Çeşitli Vecheleri</p> <p>Zorunlu Okuma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Shefer Mossensohn, <i>Osmanlı Tıbbı Tedavi ve Tıbbi Kurumlar 1500-1700</i>, s. 150-210. - Hakan Kırkoğlu, <i>Sultan ve Müneccimi</i>, DK, s. 33-118. - Mehmet Bayraktar, “Davud El-Kayseri”, s. 39-51; 89-96. - Ahmet Yaşar Ocak, “Osmanlı Devleti ve İbn ‘Arabîcilik”, <i>OA</i> sayı 59, s. 1-30.
<p>Hafta 14: Değerlendirme</p>